FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 2 maj 2019

582/2019

Lag
om civil underrättelseinhämtning avseende datatrafik

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde och förhållande till annan lagstiftning

Denna lag innehåller bestämmelser om användning av underrättelseinhämtning som avser datatrafik vid sådan civil underrättelseinhämtning som avses i 5 a kap. i polislagen (872/2011).

Bestämmelserna i 1 kap. i polislagen om krav på respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna, proportionalitetsprincipen, principen om minsta olägenhet och principen om ändamålsbundenhet ska iakttas vid användning av civil underrättelseinhämtning som avser datatrafik.

Inriktningen av en åtgärd inom underrättelseinhämtning som avser datatrafik får inte utan godtagbart skäl grunda sig på en persons ålder, kön, ursprung, nationalitet, bosättningsort, språk, religion, övertygelse, åsikt, politiska verksamhet, fackföreningsverksamhet, familjeförhållanden, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, sexuella läggning eller någon annan orsak som gäller hans eller hennes person.

Underrättelseinhämtning som avser datatrafik får inte utgöra allmän och oriktad uppföljning av datatrafiken.

Bestämmelser om användningen av underrättelseinhämtning som avser datatrafik vid militär underrättelseinhämtning och det tekniska genomförandet av underrättelseinhämtning som avser datatrafik finns i lagen om militär underrättelseverksamhet (590/2019). Bestämmelser om teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning och teleövervakning vid civil underrättelseinhämtning finns i 5 a kap. i polislagen.

Till den del det inte i denna lag föreskrivs om behandlingen av de uppgifter som erhållits vid underrättelseinhämtning som avser datatrafik, finns det bestämmelser om behandlingen av uppgifterna i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003).

RP 202/2017
FvUB 36/2018
FvUB 30/2018
GrUU 75/2018
GrUU 35/2018
ReUU 3/2018
UtUU 5/2018
KoUU 26/2018
FsUU 16/2018
LaUU 32/2018
RSv 291/2018

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *underrättelseinhämtning som avser datatrafik* teknisk informationsinhämtning riktad mot datatrafik i kommunikationsnät som överskrider Finlands gräns, vilken baserar sig på automatiserad avskiljning av datatrafiken, samt behandling av den inhämtade informationen,

2) *kommunikationsnät* ett system som består av sammankopplade ledningar och av anordningar och som är avsett för överföring eller distribution av meddelanden via ledning, med radiovågor, optiskt eller på något annat elektromagnetiskt sätt,

3) *dataöverförare* den som äger eller innehar den del av ett kommunikationsnät som överskrider Finlands gräns,

4) *sökbegrepp* en uppgift som används för att vid underrättelseinhämtning som avser datatrafik så avgränsat och exakt som möjligt i en del av kommunikationsnätet selektera den datatrafik som är föremål för underrättelseinhämtningen, varvid intrånget i skyddet för hemligheten för förtroliga meddelanden sker endast i den omfattning som är nödvändig för att uppnå syftet med underrättelseinhämtningen,

5) *kategori av sökbegrepp* sökbegrepp som anknyter till varandra och beskriver samma ämnesområde,

6) *statlig aktör* en identifierad myndighet i en främmande stat eller en med en sådan jämställbar aktör samt den som är i dennes tjänst eller lyder under och styrs av denne.

3 §

Föremål för underrättelseinhämtning som avser datatrafik

Föremål för civil underrättelseinhämtning som avser datatrafik är

1) terrorism,

2) utländsk underrättelseverksamhet,

3) planering, tillverkning, spridning och användning av massförstörelsevapen,

4) planering, tillverkning, spridning och användning av sådana produkter med dubbel användning som avses i 2 § i lagen om kontroll av export av produkter med dubbel användning (562/1996),

5) verksamhet som allvarligt hotar den demokratiska samhällsordningen,

6) verksamhet som hotar ett stort antal människors liv eller hälsa eller samhällets vitala funktioner,

7) en främmande stats verksamhet som kan orsaka skada för Finlands internationella relationer, ekonomiska intressen eller andra viktiga intressen,

8) en kris som hotar internationell fred och säkerhet,

9) verksamhet som hotar säkerheten vid internationella krishanteringsinsatser,

10) verksamhet som allvarligt hotar säkerheten i samband med att Finland ger internationellt bistånd och i samband med annan internationell verksamhet,

11) internationell organiserad brottslighet som hotar den demokratiska samhällsordningen.

4 §

Förutsättningar för användning av underrättelseinhämtning som avser datatrafik

En allmän förutsättning för användning av underrättelseinhämtning som avser datatrafik är att användningen av den är nödvändig för att få viktig information om sådan verksamhet som är föremål för underrättelseinhämtning som avser datatrafik och som allvar-

ligt hotar den nationella säkerheten, och informationen inte kan erhållas genom någon annan metod för underrättelseinhämtning.

Om användningen av sökbegreppen vid underrättelseinhämtning som avser datatrafik enbart gäller en statlig aktörs eller med en sådan jämställbar aktörs datatrafik, ska användningen av underrättelseinhämtning som avser datatrafik vara behövlig för att få information om sådan verksamhet som är föremål för underrättelseinhämtning som avser datatrafik och som allvarligt hotar den nationella säkerheten.

5 §

Inriktande av underrättelseinhämtning som avser datatrafik

Inriktandet av underrättelseinhämtning som avser datatrafik genomförs med hjälp av automatiserad avskiljning av datatrafiken. Den automatiserade avskiljningen baserar sig på användningen av sådana sökbegrepp som godkänts i ett förfarande enligt 7 eller 9 §.

Ett sökbegrepp som beskriver innehållet i ett meddelande får användas endast om

1) sökbegreppet används endast i fråga om en främmande stats eller med en sådan jämställbar aktörs datatrafik, eller

2) sökbegreppet beskriver innehållet i ett skadligt datorprogram eller skadligt datakommando.

Som sökbegrepp får inte användas uppgifter som identifierar terminalutrustning eller en teleadress som innehas av eller annars förmodligen används av en person som befinner sig i Finland.

6 §

Fortsatt behandling av information som samlats in med hjälp av automatiserad avskiljning

Den datatrafik som avskilts automatiserat på det sätt som avses i 5 § får behandlas automatiskt och manuellt. Vid behandlingen får innehållet i meddelanden och andra konfidentiella uppgifter utredas.

7 §

Tillstånd av domstol för underrättelseinhämtning som avser datatrafik

Beslut om underrättelseinhämtning som avser datatrafik fattas av domstol på skriftligt yrkande av chefen för skyddspolisen.

I ett yrkande och i ett beslut om underrättelseinhämtning som avser datatrafik ska följande nämnas:

1) den verksamhet enligt 3 § som är föremål för underrättelseinhämtningen,

2) fakta om den verksamhet som avses i 1 punkten,

3) de fakta som ligger till grund för förutsättningarna för och effektiviteten hos användningen av underrättelseinhämtning som avser datatrafik,

4) de sökbegrepp eller kategorier av sökbegrepp som ska användas i underrättelseinhämtningen samt motiveringarna till dem,

5) den del av ett kommunikationsnät som överskrider Finlands gräns där sökbegreppen i fråga om den datatrafik som rör sig där används samt motiveringarna till valet av kommunikationsnätsdel,

6) giltighetstiden med angivande av klockslag för tillståndet till underrättelseinhämtning som avser datatrafik,

7) den för uppdraget förordnade, till befälet vid skyddspolisen hörande polisman som är förtrogen med användningen av metoder för underrättelseinhämtning och som leder och övervakar genomförandet av underrättelseinhämtningen,

8) eventuella begränsningar och villkor för underrättelseinhämtningen.

Tillstånd till underrättelseinhämtning som avser datatrafik får beviljas för högst sex månader åt gången.

Underrättelseinhämtning som avser datatrafik ska avslutas före utgången av den tid som anges i tillståndet, om syftet med underrättelseinhämtningen har nåtts eller om det inte längre finns förutsättningar för den.

8 §

Förfarandet i domstol

Vid handläggning och avgörande i domstol av tillståndsärenden som gäller underrättelseinhämtning som avser datatrafik ska de bestämmelser i 5 a kap. 35 § i polislagen som gäller handläggningen av tillståndsärenden som gäller metoder för underrättelseinhämtning iakttas.

9 §

Beslutsförfarande i brådskande situationer

Om ett ärende som gäller underrättelseinhämtning som avser datatrafik inte tål uppskov, får chefen för skyddspolisen besluta om underrättelseinhämtning som avser datatrafik till dess att domstolen har avgjort yrkandet om beviljande av tillstånd. Beslutet ska fattas skriftligen. Ärendet ska föras till domstol så snart det är möjligt, dock senast 24 timmar efter det att underrättelseinhämtningen inleddes.

Om domstolen anser att det inte har funnits förutsättningar i enlighet med 4 § för underrättelseinhämtning som avser datatrafik, ska användningen av underrättelseinhämtningen omedelbart avslutas och det material som fåtts på detta sätt och anteckningarna om de uppgifter som fåtts på detta sätt genast utplånas. Om domstolen anser att det beslut som avses i 1 mom. till någon annan del har varit felaktigt, ska användningen av underrättelseinhämtningen omedelbart avslutas till den del som detta förutsätts i domstolens avgörande, samt det material som fåtts på detta sätt och anteckningarna om de uppgifter som fåtts på detta sätt till samma delar utplånas utan dröjsmål. Informationen får dock bevaras och lagras i ett register som avses i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet under de förutsättningar som anges i 5 a kap. 46 § 1 mom. i polislagen.

10 §

Tekniskt genomförande av underrättelseinhämtning som avser datatrafik och annat samarbete med militärunderrättelsemyndigheten

Försvarsmaktens underrättelsetjänst är teknisk utförare av underrättelseinhämtning som avser datatrafik.

Skyddspolisen kan ge Försvarsmaktens underrättelsetjänst i uppdrag att behandla tekniska data i enlighet med 66 § i lagen om militär underrättelseverksamhet. Försvarsmaktens underrättelsetjänst ansöker för skyddspolisens räkning om tillstånd enligt 67 § i lagen om militär underrättelseverksamhet att behandla tekniska data samt lämnar resultatet av en sådan statistisk analys som avses i 66 § 2 mom. i den lagen till skyddspolisen efter det att underrättelsetjänsten har fått tillstånd till behandlingen av tekniska data och utfört åtgärderna i enlighet med tillståndet.

Skyddspolisen lämnar det beslut som avses i 7 eller 9 § till Försvarsmaktens underrättelsetjänst, som utför de uppgifter som avses i 5 § för skyddspolisens räkning. Försvarsmaktens underrättelsetjänst lämnar den datatrafik som underrättelsetjänsten har avskilt i enlighet med uppdraget till skyddspolisen.

På skyddspolisens övriga samarbete med militärunderrättelsemyndigheterna tillämpas 5 a kap. 54 § i polislagen.

11 §

Beräkning av tidsfrister

Vid beräkning av tidsfrister enligt denna lag ska inte lagen om beräknande av laga tid (150/1930) tillämpas.

En i månader uttryckt tid löper ut den dag i månaden som till sitt ordningsnummer motsvarar den dag då tidsfristen började löpa. Om motsvarande dag inte finns i den månad då tidsfristen löper ut, löper tiden ut den sista dagen i månaden.

12 §

Förbud mot underrättelseinhämtning

Underrättelseinhämtning som avser datatrafik får inte riktas mot ett meddelande vars avsändare och mottagare befinner sig i Finland eller mot sådana uppgifter som avsändaren, mottagaren eller den som lagrat informationen har skyldighet eller rätt att vägra vittna om med stöd av 17 kap. 13, 14, 16 eller 20 § eller 22 § 2 mom. i rättegångsbalken.

13 §

Granskning av upptagningar och handlingar

En i 5 kap. 7 § i polislagen avsedd polisman som hör till befälet vid skyddspolisen eller en av denne förordnad tjänsteman ska utan ogrundat dröjsmål granska de upptagningar och handlingar som uppkommit vid användningen av underrättelseinhämtning som avser datatrafik.

14 §

Undersökning av upptagningar

Upptagningar som uppkommit vid användningen av underrättelseinhämtning som avser datatrafik får undersökas endast av domstol eller en polisman som hör till befälet vid skyddspolisen eller av underrättelsetillsynsombudsmannen eller en av denne förordnad tjänsteman. Enligt förordnande av en polisman som hör till befälet vid skyddspolisen eller enligt anvisning av domstolen får upptagningarna undersökas även av en annan polisman, av en sakkunnig eller av någon annan som anlitas för inhämtande av information.

När en i 1 mom. avsedd sakkunnig eller någon annan person är en privatperson som utför upp-gifter enligt denna lag, ska bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas.

När en sakkunnig eller en annan person enligt 2 mom. anlitas ska undersökningen av upptagningar ske under direkt ledning och övervakning av en polisman vid skyddspolisen. En sakkunnig eller en annan person som anlitas ska ha de kunskaper och färdigheter samt den erfarenhet som behövs för att utföra uppdraget.

15 §

Utplåning av information

Information som fåtts genom underrättelseinhämtning som avser datatrafik ska utplånas utan dröjsmål om det framgår att

1) båda parterna i kommunikationen befann sig i Finland när kommunikationen försiggick,

2) avsändaren, mottagaren eller den som lagrat informationen har skyldighet eller rätt att vägra vittna om informationen på det sätt som avses i 12 §,

3) informationen inte behövs för att skydda den nationella säkerheten.

Information som avses i 1 mom. 3 punkten får dock lämnas ut för brottsbekämpning under de förutsättningar som anges i 5 a kap. 44 § i polislagen samt bevaras och lagras i ett register som avses i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet under de förutsättningar som anges i 5 a kap. 45 § 1 mom. i polislagen.

För utplåningen av informationen svarar den tekniska utföraren av underrättelseinhämtning som avser datatrafik, eller uppdragsgivaren i det fall att informationen redan har lämnats till uppdragsgivaren.

16 §

Utlämnande av information om skadliga datorprogram eller skadliga datakommandon till myndigheter, företag eller sammanslutningar

Skyddspolisen får trots sekretessbestämmelserna lämna ut sådan information som inhämtats med hjälp av underrättelseinhämtning som avser datatrafik och som gäller skadliga datorprogram eller skadliga datakommandon till myndigheter, företag eller sammanslutningar, om utlämnandet av informationen behövs för att skydda den nationella säkerheten eller informationsmottagarens intressen.

På tystnadsplikten för den som är anställd av ett företag eller en sammanslutning tillämpas bestämmelserna i 23 § 2 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

17 §

Utlämnande av information för brottsbekämpning

På utlämnade för brottsbekämpning av information som erhållits genom underrättelseinhämtning som avser datatrafik tillämpas bestämmelserna i 5 a kap. 44 § i polislagen.

18 §

Begränsning av partsoffentlighet i vissa fall

Med avvikelse från det som föreskrivs i 11 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet har en person inte rätt att få vetskap om användningen av underrättelseinhämtning som avser datatrafik förrän en underrättelse enligt 20 § har gjorts.

Bestämmelser om rätt till insyn för registrerade finns i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.

19 §

Protokoll

Efter det att användningen av underrättelseinhämtning som avser datatrafik upphört ska skyddspolisen utan ogrundat dröjsmål upprätta ett protokoll.

Närmare bestämmelser om hur åtgärderna ska dokumenteras med tanke på övervakningen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

20 §

Underrättelse om underrättelseinhämtning som avser datatrafik

Om det vid sådan behandling som avses i 6 § manuellt har klarlagts innehållet i ett förtroligt meddelande som en person som, medan användningen av underrättelseinhämtning

som avser datatrafik pågick, befann sig i Finland har sänt eller tagit emot eller i information som en sådan person har lagrat eller identifieringsuppgifter som avses i 5 kap. 8 § i polislagen, ska personen underrättas om den underrättelseinhämtning som avser datatrafik med iakttagande av vad som i 5 a kap. 47 § i polislagen föreskrivs om underrättelse om teleavlyssning. Skyldighet att underrätta om underrättelseinhämtning som avser datatrafik föreligger emellertid inte, om informationen har utplånats med stöd av 9 § 2 mom. eller 15 §.

21 §

Genomförande av den koppling som underrättelseinhämtning som avser datatrafik förutsätter

Vid genomförande av den koppling som underrättelseinhämtning som avser datatrafik förutsätter vid civil underrättelseinhämtning iakttas bestämmelserna i 72 § i lagen om militär underrättelseverksamhet.

22 §

Dataöverförares skyldighet att lämna uppgifter

En dataöverförare ska utan obefogat dröjsmål, på en specificerad begäran av en för uppdraget förordnad sådan till befälet hörande polisman vid skyddspolisen som är särskilt förtrogen med användningen av metoder för underrättelseinhämtning, lämna skyddspolisen de tekniska data som dataöverföraren förfogar över beträffande uppbyggnaden av ett kommunikationsnät som överskrider Finlands gräns och dirigeringen av datatrafiken i det, när dessa tekniska data behövs för att identifiera en del av ett kommunikationsnät för ett sådant yrkande om tillstånd eller tillståndsbeslut för användning av underrättelseinhämtning som avser datatrafik som ska föreläggas domstolen.

23 §

Ersättningar till dataöverförare

En dataöverförare har rätt att få ersättning av statens medel för direkta kostnader som orsakats av att överföraren har lämnat uppgifter enligt 22 §. Beslut om betalning av ersättning fattas av skyddspolisen.

Omprövning av beslutet får begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen (434/2003). Det beslut som meddelas med anledning av en begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Över förvaltningsdomstolens beslut får besvär anföras endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

24 §

Inrikesförvaltningens övervakning av underrättelseinhämtning som avser datatrafik

Det inhämtande av information som avses i denna lag övervakas av chefen för skyddspolisen och av inrikesministeriet.

Närmare bestämmelser om ordnandet av den övervakning som avses i 1 mom. får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

25 §

Extern övervakning av underrättelseinhämtning som avser datatrafik

Inrikesministeriet ska årligen till riksdagens justitieombudsman, underrättelsetillsynsutskottet och underrättelsetillsynsombudsmannen lämna en berättelse om användningen av den underrättelseinhämtning som avser datatrafik.

Bestämmelser om den övervakning som underrättelsetillsynsombudsmannen utövar finns i lagen om övervakning av underrättelseverksamheten (121/2019). Närmare bestämmelser om den parlamentariska tillsynen över underrättelseverksamheten finns i riksdagens arbetsordning (40/2000).

Närmare bestämmelser om de utredningar som ska lämnas för övervakningen av underrättelseinhämtning som avser datatrafik får utfärdas genom förordning av statsrådet.

26 §

Anmälningar till underrättelsetillsynsombudsmannen

Skyddspolisen ska på det sätt som föreskrivs i 5 a kap. 61 § i polislagen informera underrättelsetillsynsombudsmannen om de yrkanden som har framställts, de beslut som har meddelats samt de tillstånd som en domstol har beviljat med stöd av denna lag.

27 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2019.

Helsingfors den 26 april 2019

Republikens President

Sauli Niinistö

Inrikesminister Kai Mykkänen

UTGIVARE: JUSTITIEMINISTERIET ISSN 1456-9663